

Politikai elképzelések és modernizálási próbálkozások (XVIII. sz./XIX. sz. eleje)

Politikai és szociális reformok

Constantin Mavrocordat (1730-1769) – pénzügy, adminisztráció, és jogi intézmények újjászervezése az állam ésszerűsítésének szellemében

- Reformjai által → egy mérsékelt monarchia létrehozása köztes hatalmi egyensúlyok és a Rendi gyűlés révén
- Szociális és gazdasági reformok – „Alkotmány tervezet” néven („*Proiect de constituție*”)

Közigazgatás: <ul style="list-style-type: none"> - Tisztségviselőknek fizetés - A megyék vezetése az ispravnicek kezében (=kerületi kapitány) 	Pénzügy: <ul style="list-style-type: none"> - A sokféle adó megszüntetése - Fix adó 4 részletben/év 	Társadalmi: <ul style="list-style-type: none"> - A jobbágyság felszámolása (1746 – Hvalf., 1749 – Mold.) - A parasztok robotos jobbággyá válnak (jogilag szabadok, föld nélkül) – a robot gazdasági függőség: 12 nap/év Hvalf., 24 nap/év, Mold.
--	--	---

Jogi reformok

Törvénykönyvek a fanarióta időszakból:

- **Hvalf.:** az eső törvénykönyv (1780) – *Pravilniceasca Condiță*, amely hozzávetőlegesen a Tudor Vladimirescu féle forradalom (1821) környékéig volt használatban
- A *Legiuirea lui Caragea*-val (1818) helyettesítették
- **Mold.:** *Codul Callimachi* (1817)

Erdély: Mária Terézia (1740-1780) és fia, II. József (1780-1790) reformjai

- **Társadalmi ref.:** 1785, *jobbágyrendelet* – jobbágyfelszabadítás Mo./Erdélyben
- **Vallási és kulturális reformok:**
  - Erdélyben, Mária Terézia visszaállítja az ortodoxiát (1759)
  - 1777 – *Ratio Educationis* → kialakult egy értelmiségi elit Erdélyben, akik katolikus egyetemeken tanultak + a falusi iskolahálózat bővítése, illetve a papság képzése, *elősegítette a nemzeti emancipáció gondolatát*
  - II. József: 1781 – *Türelmi rendelet* → a protestáns, görög keleti vallások szabad gyakorlásának biztosítása

Bojári reformizmus

- A bojárok megpróbálták a Fejedelemségek problémás helyzetét nemzetközivé tenni, átalakítva azokat semleges köztes államokká – Oroszország, Ausztria, Török Birodalom védnöksége alatt –, amely gondolatot kifejezték az 1722. évi havasalföldi divan alkalmával (=államtanács)
- A bojári emlékiratok *kérték:* a politikai jogok tiszteletben tartását, az állami önállóság tiszteletben tartását, a függetlenség elérését, semlegességet, hazai uralkodókat a fanarióták helyett stb.

Politikai tervek

- A bojári programok elsődleges problémája volt a Fejedelemségek kormányzási formája (a fanarióták hazai uralkodókkal való helyettesítése)

Különböző javaslatok a bojárok részéről:

- Pl. egy 12 nagybojár által vezetett arisztokratikus köztársaság felállítása
- Pl. az uralkodó legyen egy egyszerű ellenőrző és felügyelő intézmény, a valós hatalom a Rendi gyűlés kezébe és egy bojárok által ellenőrzött divan kezébe kerüljön
- Tudor Vladimirescu forradalmának programja – **A román nép követelése (Cererile norodului românesc, 1821)** – a fanarióták ellen irányult, és nem a Porta ellen, de a görögök elűzése volt az első lépés a függetlenség megszerzéséhez
- 1821 után – a Porta elfogadta a fanarióták eltávolítását → Gr. Dimitrie Ghica (Hvalf.), Ioniță Sandu Sturdza (Mold.)
- A kis és közép bojárság rendelkezett egy politikai terv javaslatával – **Szénégetők alkotmánya (Constituția cărvunarilor, 1822)**
- Fokozatosan, jelentkezett a liberális bojárság, az értelmiség, városiakok kívánalmait összegző elképzelések is pl. *Ioan Câmpineanu (1838) mozgalma; a Frăția titkos társaság mozgalma (1843)*

Nemzeti eszmét érintő politikai tervek

- Erdélyben, a románság politikai jogokért folytatott harcát a XVIII. században a klérus vállalta fel
- Pl. Inochentie Micu gr. kat. püspök → kérte a románok felvételét, mint önálló nemzet a Rendek közé, a nemzet képviseltetését a közéletben, a románságot érintő diszkriminatív törvények eltörlését (Supplex Libellus)
- A XVIII. sz. végén, az erdélyi román elit egy világi politikai megoldást javasol, nemzeti képviselést → **Supplex Libellus Valachorum** (1791) – az Erdélyi Iskola (Petru Maior, Gh. Șincai, Samuil Micu, I. B. Deleanu etc.) politikai és nemzeti elképzelése: a románságot sértő toleráns kifejezés eltörlése, egyenlő jogok a többi nemzettel, a román toponímia használata, hivatalviselést a számarányukhoz képest etc.

→ az erdélyi Diéta elutasítja a kéréseiket: ezeknek a jogoknak a teljesítése felborítaná Erdély alkotmányos rendjét.

A 1848-as politikai projektek

- az 1848-as év – a forradalmak éve Európában (a forradalomra úgy tekintettek, mint ami által megvalósítható a politikai és gazdasági liberalizmus és megoldható a nemzetiségi probléma)
- a román politikai elit a társadalom reformálását kívánta az európai forradalmak példája alapján
  - az 1848-as forradalmak:
    - az 1789. évi francia forradalom folytatása
    - az európai népek reakciója az 1815-ös bécsi kongresszus által életbe léptetett abszolút monarchiák rendszerei ellen
- a Román Fejedelemségek XIX. század elején kidolgozott politikai reformjai, az 1848-1849-es évek forradalmaiban érték el tetőpontjukat
- a román értelmiség a következőket követeli a Fejedelemségekben és a Habsburg Birodalomban:
  - függetlenség és politikai autonómia
  - Oroszország védnökségének felszámolása és az Oszmán Birodalommal való egyensúly visszaállítása
  - minden román egyesítése
- az 1848-ban a Román Fejedelemségekben lezajlott forradalmak az értelmiség munkája volt, akik Nyugat Európára, mint követhető modellre tekintettek, úgy politikai, mint kulturális szempontból

A románok tevékenységi formái 1848-ban

- a nemzeti megnyilvánulás két különböző formáját különböztetjük meg: *a paraszti és a polgárit*
- a forradalom első hónapjaiban, az értelmiség a törvényes és „hagyományos” (petíciók) utat járta és népszavazási jelleggel bíró népgyűléseket szervezett
- újítás: *az elitist elvek elhagyása a nemzet képviseltetése érdekében (abandonarea principiilor elitiste în favoarea reprezentativității națiunii)*
- Havasalföldön létrejött egy **Forradalmi Bizottság**, amelynek feladatául egy katonai felkelés megszervezését szabták
- a forradalom elveit/követeléseit az **Islazi-i programban** foglalták össze (1848 június)
- egy **Ideiglenes kormány** felállítása – zömében, fiatal liberális gondolkodású értelmiség alkotta
- az Ideiglenes kormány igyekezett megszilárdítani hatalmát reformok kihirdetésével és új intézmények létrehozásával

Az 1848-as román forradalmak programjai

Az 1848-1849-es forradalmak programjainak megvalósulását akadályozó tényezők

- Havasalföldön – az idegen beavatkozás (Oroszország és az Oszmán Birodalom)
  - az Ideiglenes kormányt helyettesítette az uralkodói helytartótanács (I. H. Rădulescu, N. Golescu, Ch. Tell) és ezt követően egy caimacan (Constantin Cantacuzino)
  - az oroszok ellenőrzésük alá vonták Havasalföldet és Moldvát
  - a török hadsereg bevonult Bukarestbe – a havasalföldi forradalom végét jelentette
  - a moldvai uralkodó – Mihai Strudza – lépéseket tett a forradalom pártfogói ellen, félve egy esetleges orosz katonai beavatkozástól

Erdély:

- a kolozsvári Diéta megszavazta Erdélynek Magyarországhoz való csatolását
- **1848 szept. – a harmadik balázsfalvi gyűlés**
  - megszavaz egy határozatot, amivel tiltakoznak Erdélynek Magyarországhoz való egyesítése ellen, hozzálátnak Erdély politikai és katonai megszervezéséhez: 15 prefektúra és 15 légió felállítása
  - 1849 március: *megszületik a Habsburg Birodalom új alkotmánya*
    - elismeri Erdély önállóságát
    - elfogadja a román nemzeti jelenlét Erdélyben
    - Bem meghódítja Erdélyt – románok elleni megtorlás – rögtönítélő bíróságok felállítása
  - a Habsburg Birodalom Oroszország segítségét kéri a magyar forradalom leveréséhez → tárgyalások Debrecenben → megszületik a **Megbékélési egyezmény**, amit Szegeden írnak alá (a románság egyes jogainak elismerése)
- **1849 augusztus** – a magyar seregek leteszik a fegyvert **Világosnál**
  - a Fejedelemségek egyesülése – az 1848-at követő időszak központi gondolata
  - 1849 április – Oroszország és a Török Birodalom megkötö a Balta-Liman-i szerződést:
    - a Szervezeti Szabályok működése és Oroszország és a Török Birodalom való uralma. Az uralkodókat kinevezték 7 évre, akikre úgy tekintettek, mint a Török Birodalom magas rangú tisztségviselői, ez jelentősen sértette a Fejedelemségek önállóságát. A hűbérúri hatalom (Török Bir.) és a védnöki (Oroszország) – ellenőrizték a tevékenységét.

=> célok:

a liberális és nemzeti elvek terjedésének megállítása;

a politikai stabilitás megtartása

- Havasalföldön - Barbu Știrbei – jelentős tevékenységet vitt véghez
- Moldvában - Grigore Al. Ghica – reformelképzelések: a száműzött forradalmárok visszatérésének engedélyezése, néhányuk fontos funkciókba való kinevezése

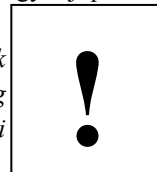
- Nemzetközi szinten – a Keleti kérdés újabb szakasza zajlik – a Krími háború (1853-1856), Oroszország és az Oszmán Birodalom között robbant ki, a törököket támogatták az angolok és a franciák, és amely háború kihatott a Fejedelemségek belső életére is
- A Párizsi Kongresszus keretében (lezárta a krími háborút, orosz vereség, 1856 március 16/30), a nagyhatalmak megtárgyalták a Fejedelemségek egyesítésének ügyét
- Párizsi Kongresszus – speciális előírásokat tartalmazott a Fejedelemségek számára

Előírások: Oroszország védniességének eltávolítása; az oszmán hűbéri függés megtartása, a közigazgatás függetlenségének garantálásával; **a Fejedelemségek a nagyhatalmak kollektív védnöksége alá voltak helyezve;** a nemzeti hadsereghez való jog; a hajózás, a kereskedelem, az egyházak szabadsága; Dél Besszarábia három megyéjének (Cahul, Bolgrad, Ismail) Moldvához kerülése; **ad-hoc gyűlések összehívása, amelynek joga van nyilatkozni az egyesülés problémájában.**

Az ad-hoc gyűléseknek **képviselői és konzultatív** jellege volt.

- Az ad-hoc gyűlések határozatait nemzetközi bizottságoknak, majd a Párizsban találkozó nagyhatalmak konferenciájának jelezték
- *A Párizsi Szerződés* egy új szakaszt nyitott az egyesülés megvalósulása felé, **a nagyhatalmak ellenőrzése alatt** (Franciaország, Anglia, Oroszország, Poroszország, Szardínia, Ausztria és a Török Birodalom)
- A Párizsi Szerződés cikkelyeinek gyakorlatba ültetése a Fejedelemségekben két módon valósult meg: a Fejedelemségek belső életében (az első lépés: az ad-hoc gyűlésekben való választások, 1857) és a nagyhatalmakkal való kompromisszumok által
- A Párizsban határozottak felbátorították az 1848-as politikai elitet és a liberális nézeteket valló bojártságot egy új politikai gyakorlat kialakítására – ez volt az **egyesítési mozgalom** (mișcarea unionistă)

Az ad-hoc gyűlések határozatai (1857): a Fejedelemségek autonómiájának tiszteletben tartása, a Fejedelemségek egyesülése egy államban Románia néven alatt, idegen uralkodó egy európai uralkodói családból, aki utódait az ország vallása szerint nevelik, semlegesség és az új ország területének sérthetetlenége, Parlament és alkotmányos képviselői kormány – a Nagyhatalmak közös jóállása alatt.

- 1858 májusa: a Garantáló Nagyhatalmak Konferenciája, Párizs – elfogadja a **Párizsi Egyezményt** (*Convenția de la Paris*, 7/19 augusztus), amely a előírja:
- Megalakul **Havasalföld és Moldva Egyesült Fejedelemsége oszmán hűbéri függés (suzeranitate) és a Nagyhatalmak közös jóállása alatt**
- Hatalmi ágak szétválasztása:
  - **végrehajtó hatalom:** uralkodó, kormány (*külön-külön mindkét országnak*)
  - **törvényhozó hatalom:** uralkodó, Rendi Gyűlés (Adunare legislativă) (*külön-külön mindkét országnak*)
  - **bírói hatalom:** Legfelsőbb Semmitőszék Focșaniban (Înalta Curte de Justiție și Casație de la Focșani), *közös intézmény*
  - *az uralkodó* – censzusos választójoggal egy életre választják; attribútumai (= olyan tulajdonság, mely elválaszthatatlanul hozzátartozik valamihez, vagy valakihez): miniszterek kinevezése, törvények szentesítése, a Rendi Gyűlés feloszlata
  - **emberi és polgárjogok, szabadságok:** minden ember egyenlősége a törvény előtt, egyenlő adózás, közhivatalokban történő előléptetés; a privilégiumok (kiváltságok) és a bojár rangok felszámolása, a tulajdonos és paraszt között viszony felülvizsgálata

A Párizsi Konferencia előírásai:

- Fontos lépés a Fejedelemségek egyesítése felé; Franciaország támogatása kinyilatkoztatott.
- A Nagyhatalmak, az uralkodók megválasztásáig, egy három kaimakánból álló ideiglenes bizottságra bízta a Fejedelemségek kormányait
- Az ideiglenes bizottságok elsődleges feladata – az újonnan alakuló választói gyűlések felügyelete. Mindkét választói gyűlés uralkodónak választotta:
  - Moldvában – **Alexandru Ioan Cuza** (1859 január 5);
  - Havasalföldön – Alexandru Ioan Cuza (1859 január 24.) (a „Nemzeti Párt” a N. Iorga által elnevezett „**kész tettek politikáját alkalmazta**”)
- A Párizsi Egyezmény – **nem rögzítette, hogy ugyanazon személy nem töltheti be ugyanazon funkciót mindkét Fejedelemségben** → ennek jelentősége – 1859 január 24-én letették a modern román állam alapjait.

Összetett szituáció: ok – a Nagyhatalmak nem ismerték el Cuza egy személyben való uralkodói mivoltát; két kormány és két Rendi gyűlés működött; a közigazgatás szervezéséből hiányzott az egységesség; + az uralkodó legfontosabb célkitűzései közé tartozott az egyesítés megszilárdítása, a társadalom megreformálása. A kettős fejedelemség megválasztásának elismerése – 1859 ősze – a Párizsban ülésező Nagyhatalmak Konferenciáján.

Belpolitikai téren elérték: a távírói- és vám szolgáltatások egyesítése; a diplomáciai kirendeltségek egyesítése; a hadsereg egyesítése és egy egységes hadügyminisztérium létrehozása

- A Garantáló Nagyhatalmak Konferenciája (1861) – *a szultán firmán által elismeri az egyesítést Cuza uralkodásának idejére!*
- Az első egységes törvényhozói gyűlés megalakítására kitűzött választásokat a konzervatívok nyerték meg
- **A Fejedelemségek első egységes kormányát** a konzervatív **Barbu Catargiu** vezette (1862 január 22)
  - Az egységes Parlament munkálatai 1862 január 24-én, Bukarestben, vették kezdetüket – fővárossá válik
  - (a konzervatívok bemutatják földtörvény javaslatukat, érintetlenül hagyják a nagybirtokokat; előrevetíti a parasztok földhözjutását egyenlő parcellák által – Kogălniceanu bemutat egy ellenjavaslatot, amelyben a jobbágyfelszabadítás és a parasztok földhözjuttatása eltérő módon valósul meg)
  - 1863 október-1865 január – Kogălniceanu vezette kormány idején, megmarad a téma a régi formájában és visszautasítják Kogălniceanu elképzelését → bizalmatlansági indítványt nyújtanak be a kormánnyal szemben

Következő: Kogălniceanu benyújtotta lemondását, ezt az uralkodó visszautasítja; Alexandru I. Cuza feloszlata a Parlamentet;

- Az **államcsíny tettét** (= a fennálló államhatalom erőszakos, törvénytelen megdöntése, amelyet egy kisebb csoport hajt végre általában fegyveresen), 1864 május 2, **két kiáltvány kísérette – egy a hadsereg, egy a nép felé**

Népszavazás által jóváhagyásra javasolták:

- A **Párizsi Konferencia Kiegészítő Statútumát** és egy választói törvénytervezetet – egy új alaptörvényről van szó
- új rendszert vezetett be → **autoritér** (= tekintélyelvű rendszer, az uralkodás egy személy, csoport vagy az állam tekintélyén alapul) uralkodás
- A **végrehajtói hatalom túlsúlya érvényesül a törvényhozói felett**
- **Az uralkodó jogköre kibővült:**
  - törvénykezdeményezői-, és vétójoggal bír
  - kinevezi a Törvényhozás elnökét, a Szenátus tagjait.
- **Kétkamarás Parlamanetet** vezettek be, létrehozva a Szenátust
- A törvények kidolgozását, az újonnan létrehozott Államtanács végezte
- **Választási törvény**
  - megmarad a cenzusos választói jog, de növekszik a választók létszáma
  - A választókat két kategóriába sorolták
- az új Alaptörvényt 1864 júniusában ismerték el a Nagyhatalmak
- **1864 augusztus 14 – az uralkodó szentesíti a földtörvényt**

Előírásai:

- **földtörvény:** (1864 augusztus 14/26) jobbágyok felszabadítása kártérítéssel (15 éven belül fizetni); a parasztok a jószágjaik (munkaerő) számának függvényében földet kaptak, a kapott földért megváltást kellett fizessenek, a kapott földet nem zálogosíthatták és nem adhatták el 30 évig.

A **földtörvény jelentősége:** kb. 460000 paraszti család kapott földet (kb. 1800000 hektárt), a paraszti földtulajdon a megművelhető terület kb. 30 %-át alkotta, hozzájárult a mezőgazdaság fejlődéséhez és a parasztság helyzetének könnyítéséhez, megváltoztatta a parasztság státuszát;

- **politikai jelentősége:** jobbágyság eltörlése, föld felszabadítása, a tulajdonossá vált parasztság szabadon mozoghatott és a földet örökségül hagyhatta;

- a **földtörvény hiányosságai:** viszonylag kis számú parasztság jutott földhöz

- a **kolostori javadalmak szekularizációja** (a kolostorok vagyonának kisajátítása)

- **Polgári törvénykönyv és Büntetőjogi törvénykönyv kiadása**

- **Közköztartási Törvény** (iskolareform, kötelező, ingyenes elemi oktatás)

- a reformtörekvések a konzervatív politikai erőket riasztották, a politikai program mérsékletessége a radikálisokat zavarta → „szörnyszövetség” („*monstruoasa coalitiie*”) Cuza-t önkényes kormányzással vádolta és 1866 február 11/23-án félreállította az uralkodót. (lemond, száműzik)

Törvény	Az elfogadás időpontja	Tartalom
A kolostori javak kisajátítása	1863 október	A helyi és felajánlott kolostori javak állami tulajdonba kerültek.
A párizsi egyezményt továbbfejlesztő Statútum	1864 május	Az ország új alkotmánya.
Választási törvény	1864 május	A választók számát növelte.
Földtörvény	1864 augusztus	A parasztok földhöz juttatása, szarvasmarhák számától függően, megváltással.
Oktatási törvény	1864 november	Az elemi oktatás kötelezővé és ingyenessé vált.
A hadsereg szervezéséről szóló törvény	1864 november	20 és 50 év között minden férfi mozgósítható.
Polgári Törvénykönyv	1864 december	A jogrend modernizálása, a polgári házasság és válás bevezetése.

- **Egyesítés**
- Nagy-Románia létrejötte – Besszarábia, Bukovina és Erdély egyesül a Fejedelemséggel
  - Az első világháború utáni kedvező politikai helyzet kiaknázásának eredményeképpen alakulhat meg → az Orosz- és az Osztrák-Magyar Birodalom feloszlásának ténye.
- Az önrendelkezési- és a nemzetiségi elv megnyilvánulása a nemzetközi politika szintjén
- A románok egyesítésének folyamatában megkülönböztetünk három elkülöníthető szakaszt, ezek: **autonómia, nemzeti függetlenség, egyesítés**

Az 1848-as román forradalmak programjai

Forradalmi programok	Politikai vezetők	Nemzeti	Állami reformok	
			Polgári szabadságok és jogok	Társadalmi
Petíció proklamáció (Petitiunea proclamației boierilor și notabililor Moldoveni) 27.03.1848 Jászvásár	V. Alecsandri, Al. I. Cuza, Gr. Cuza	„A Szervezeti Szabályok szent védelme” (orosz beavatkozástól való félelem)	- cenzúra megszüntetése - érdem szerinti funkciók - iskola reform - személyi biztonság - testi büntetések felszámolása	„A falusi lakosság életének sürgős megjobbítása”
Nemzeti petíció (Petiția națională) 3-5 május 1848 Balázsfalva, Erdély	Simion Bărnuțiu	„A testvériség, egyenlőség és szabadság elveinek támaszkodva, a román nemzet követeli nemzeti függetlenségét” - A balázsfalvi Gyűlés mottója: „Az országgal akarunk egyesülni”; - elutasítja Erdély unióját Magyarországgal	- „A román nemzet kéri a cenzúra nélküli nyomtatás és írás jogát, a beszéd szabadságát”; - személyi szabadság biztosítása - román iskolák - a román egyház legyen egyenlő jogaiban az erdélyi egyházakkal	- jobbágyfelszabadítás kártalanítás nélkül
Elveink a haza megreformálásáért (Prinipiile noastre pentru reformarea patriei) 12 május 1848, Brassó (moldvai forradalmárok)	C. Negri, Vasile Alecsandri	„Moldva és Valahia egyesítése egy független román államba”	„Az ország intézményeinek megalapozása a szabadság, egyenlőség és testvériség elvei alapján” - a földesúri szolgáltatások és más adók felszámolása - egyenlőség polgári és politikai jogokban; - minden privilégium felszámolása	A falusi lakosok földhöz juttatása kártalanítás nélkül
Az ország petíciója (Petiția țării) 20 május 1848 Cernăuți, Bukovina	Eudoxiu Hurmuzaki	A tartomány autonómiája	- az ortodox egyház autonómiája - egy Diéta, amely az összes rendet képviselteti - saját vezetés a közigazgatásban, törvénykezésben és politikában - az egyén szabadsága	- a robot megszüntetése
Islazi kiáltvány (Proclamația de la Izlaz) 9 június 1848 Havasalföld	Ion Heliade Rădulescu	„Havasalföld törvénykezési és adminisztratív függetlensége, Mircea és Vlad vajdák szerződése alapján és egyetlen határain kívüli állam be nem avatkozása saját belügyeibe”	- egyenlőség politikai jogokban - általános gyűlés a társadalom összes rétegeinek képviselőiben - felelős uralkodó, öt évre választva, az összes társadalmi rétegből keresve - közös teherviselés, a nyomtatás teljes szabadsága - a rangok megszüntetése - egyenlő jog az oktatáshoz	„Jobbágyfelszabadítás és kártérítéssel” - a cigányok felszabadítása
A bánági és magyarországi román nép kérései (Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat) 15 június 1848 Lugoș, Bánát	Eftimie Murgu	- a román nemzet tisztelete - tartományi autonómia - a román nyelv hivatalossá tétele	- az ortodox egyház autonómiája	- jobbágyfelszabadítás kártalanítással

Az 1918-as nagy egyesülés

Nagy-Románia létrejötte – Bessarábia (Basarabia), Bukovina (Bucovina) és Erdély (Transilvania) egyesülése Romániával – a román nép akaratának eredménye az első világháború utáni helyzet kialakulásának köszönhetően (az Orosz Birodalom és az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása).

Az egyesülés megvalósításának 3 szakaszát különböztetjük meg: *autonómia, függetlenség, egyesülés*.

Az önrendelkezés szakaszai Bessarábiában (Basarabia)

Szakasz	Tartalom
I. Autonómia	<ul style="list-style-type: none"> - 1917 március – a Moldvai Nemzeti Párt (Partidul Național Moldovenesc) – célja a tartomány autonómiájának kikiáltása - 1917 október – Chișinău – moldvai katonák kongresszusa: kikiáltja Bessarábia autonómiáját, létrehozza az Országtanácsot (Sfatul Țării) és az Általános Igazgatók Tanácsát (Consiliul de directori generali) - 1917 december – Moldvai Demokratikus Köztársaság (Republica Democratică Moldovenească) kikiáltása
II. Függetlenség	<ul style="list-style-type: none"> - 1918 január 13 – Szovjet-Oroszország kormánya megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat Romániával (+ kincstár lefoglalása) - 1918 január 24 – a Tanács kikiáltja a Moldvai Demokratikus Köztársaság függetlenségét
III. Egyesülés	<ul style="list-style-type: none"> - 1918 március 27 – az Országtanács megszavazza Bessarábia egyesülését Romániával

Az önrendelkezés szakaszai Bukovinában (Bucovina)

Szakasz	Tartalom
I. Autonómia	<ul style="list-style-type: none"> - 1918 október – a Román Nemzeti Tanács (Consiliul Național Român CNR) megalakulása - október 14 – Csernovic (Cernăuți) – Nemzetgyűlés - Alkotmányozó Nemzetgyűléssé kiáltja ki magát és eldönti Bukovina egyesülését
II. Függetlenség	<ul style="list-style-type: none"> - 1918 november 12 – a Nemzeti Tanács – Bukovina intézményeinek létrehozása
III. Egyesülés	<ul style="list-style-type: none"> - 1918 november 15 – Bukovina egyesülése Romániával - Bukovina Általános Gyűlése megszavazza az egyesülést

Az önrendelkezés szakaszai Erdélyben (Transilvania)

Szakasz	Tartalom
I. Autonómia	<ul style="list-style-type: none"> 1918 szeptember 29 – „Nagyvárad Kiáltvány”: önrendelkezés, nemzet szabadsága, politikai elhatárolódás Magyarországtól, népszavazás (plebiscit)
II. Függetlenség	<ul style="list-style-type: none"> 1918 október 18 – Központi Román Nemzeti Tanács (Consiliul Național Român Central) megalakulása – az erdélyi románok politikai szerve, ezen kívül működtek Tanácsok helyi nemzeti gárda ellenőrzése alatt - november –Arad – a tárgyalások a magyar kormány képviselőivel kudarcra végződnek
III. Egyesülés	<ul style="list-style-type: none"> 1918 november 18 – Gyulafehérvár-i (Alba Iulia) Nemzetgyűlés – Erdély egyesülése Romániával - megalakul a Nemzeti Tanács (Marele Sfat Național) - törvényhozó testület és az Igazgatótanács (Consiliul Dirigent) – végrehajtó testület.